

คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ

รายงานการประชุม

คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.)

ครั้งที่ ๕/๒๕๕๙

วันพุธที่ ๑๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๙ เวลา ๑๓.๓๐ น.

ณ ห้องประชุมอรรถไกรวัลวที อาคารสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาล

ผู้มาประชุม

๑. นายวิชณุ เครืองาม
รองนายกรัฐมนตรี	ประธานกรรมการ
๒. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
พลเอก ไพบูลย์ คุ้มฉายา	รองประธานกรรมการ
๓. ปลัดกระทรวงยุติธรรม
นายชาญเชาวน์ ไชยานุกิจ	กรรมการ
๔. ปลัดกระทรวงการคลัง
นางญาใจ พัฒนสุขสันต์ (ผู้แทน)
ผู้ช่วยปลัดกระทรวงการคลัง	กรรมการ
๕. ปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
นาวาอากาศเอก สมศักดิ์ ขาวสุวรรณ์ (ผู้แทน)
รองปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	กรรมการ
๖. อัยการสูงสุด
นายเดชอุดม วีระวานิช (ผู้แทน)
อธิบดีอัยการ สำนักงานนโยบาย ยุทธศาสตร์และงบประมาณ	กรรมการ
๗. เจ้ากรมพระธรรมนูญ
พลเรือตรี เผ่าเทพ ประสานพานิช (ผู้แทน)
ผู้ช่วยเจ้ากรมพระธรรมนูญ	กรรมการ
๘. ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ
พลตำรวจโท ทวี สุภานันท์ (ผู้แทน)
รักษาราชการแทน ที่ปรึกษา สบ.๑๐	กรรมการ
๙. เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา
นายวรรณชัย บุญบำรุง (ผู้แทน)
รองเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา	กรรมการ

๑๐.	เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ นายสรรเสริญ พลเจียก	กรรมการ
๑๑.	เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน นายวิทยา นิตธีธรรมา (ผู้แทน) ผู้อำนวยการกองกฎหมาย	กรรมการ
๑๒.	เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด นางนฤมล ช่วงรังษี (ผู้แทน) รองเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด	กรรมการ
๑๓.	เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นางสาวจินนาค์กูร โรจนนันต์ (ผู้แทน) ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนงาน	กรรมการ
๑๔.	เลขาธิการคณะรัฐมนตรี นายธีระพงษ์ วงศ์ศิวัชวิลาส (ผู้แทน) รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี	กรรมการ
๑๕.	เลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง นายชัชวาลย์ ชาญชัย (ผู้แทน) ผู้อำนวยการสำนักงานศาลปกครองสูงสุด	กรรมการ
๑๖.	เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม นายอริคม อินทุพุติ	กรรมการ
๑๗.	เลขาธิการเนติบัณฑิตยสภา หม่อมราชวงศ์ ประติมสวัสดิ์ สวัสดิวัตน์ (ผู้แทน) ผู้อำนวยการกองบริการ	กรรมการ
๑๘.	นายกสภาพนายความ ว่าที่ร้อยตรี ถวัลย์ รุยาพร	กรรมการ
๑๙.	ผู้แทนกระทรวงยุติธรรม นายธวัชชัย ไทยเขียว รองปลัดกระทรวงยุติธรรม	กรรมการ
๒๐.	ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน นางสาวศมนรัตน์ จันทน์จำลอง ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมจริยธรรม	กรรมการ
๒๑.	ผู้แทนสำนักงานงบประมาณ นางวิดา โชติรัตนศิริ ที่ปรึกษาสำนักงานงบประมาณ	กรรมการ
๒๒.	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกระบวนการยุติธรรม ศาสตราจารย์ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล	กรรมการ
๒๓.	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย ศาสตราจารย์ อุดม รัฐอมฤต	กรรมการ

๒๔. คณะบดีคณะนิติศาสตร์หรือเทียบเท่า สถาบันการศึกษาของรัฐ กรรมการ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ฌัทร สรอจันต์ (ผู้แทน)
 รองคณบดีศูนย์วิจัยคดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
๒๕. คณะบดีคณะนิติศาสตร์หรือเทียบเท่า สถาบันการศึกษาของเอกชน กรรมการ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธาณี วรภัทร์ (ผู้แทน)
 ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนากฎหมาย คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์
 มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
๒๖. ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม เลขานุการ
 นายวัลลภ นาคบัว
๒๗. รองผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม ผู้ช่วยเลขานุการ
 นางศิวากร คุรัตน์เวช
๒๘. รองผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม ผู้ช่วยเลขานุการ
 นางสาวนันทรีศรี เทพดลไชย

ผู้ไม่มาประชุม

๑. ปลัดกระทรวงมหาดไทย ตติราชการ
๒. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านบริหารงานยุติธรรมระหว่างประเทศ ลาประชุม
 นายกิตติพงษ์ กิตยารักษ์

ผู้เข้าร่วมประชุม

๑. พันโท ปณต แสงทับทิม สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย
๒. นายเสาวภักดิ์ สกฤโธมวิลาส สภานายความ
๓. นางสาวพรรณพิไล ไอยวรรณ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและ
 ปราบปรามยาเสพติด
๔. นางสาวชฎาวรรณ บุญช่วย สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและ
 ปราบปรามยาเสพติด
๕. นางกิ่งแก้ว เพียบพร้อม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ
 เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๖. นายปรัชญา จำประเสริฐ กระทรวงยุติธรรม
๗. ว่าที่ร้อยโท จีรุตติ ธรรมบำรุง สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม
๘. นางสาวปัญญาวีร์ แป้นสุวรรณ สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม
๙. นางนรินทิพย์ ศิรวาณิช สำนักงานกิจการยุติธรรม
๑๐. นายชาติร์ จันทรเพ็ญ สำนักงานกิจการยุติธรรม
๑๑. นางอุษา จันพลอย บุญเปี่ยม สำนักงานกิจการยุติธรรม
๑๒. นายสายชล ยังรอด สำนักงานกิจการยุติธรรม
๑๓. นายไชยสุวัฒน์ ฤกษ์เงิน สำนักงานกิจการยุติธรรม
๑๔. นางสาวปริยานุช สันติวงษ์ สำนักงานกิจการยุติธรรม

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๓๐ น.

/ ระเบียบวาระที่ ๑...

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

เนื่องจากกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเดิมในคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงาน ยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) ได้ดำรงตำแหน่งครบวาระสี่ปีแล้ว เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๙

คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ใน กพยช. จำนวน ๓ ท่าน ได้แก่

๑. ดร.กิตติพงษ์ กิตยารักษ์
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านบริหารงานยุติธรรมระหว่างประเทศ
๒. ศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านกระบวนการยุติธรรม
๓. ศาสตราจารย์ ดร.อุดม รัฐอมฤต
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย

นอกจากนี้ ยังมีกรรมการโดยตำแหน่งที่ได้รับการคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งใหม่ ได้แก่ ว่าที่ร้อยตรี ถวัลย์ รุยาพร นายกสภาทนายความ

มติที่ประชุม รับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องรับรองรายงานการประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๙

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้แจ้งต่อที่ประชุมว่า รายงานการประชุมคณะกรรมการฯ ครั้งที่ ๔/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๙ ที่ฝ่ายเลขานุการฯ ได้จัดส่งไปยังคณะกรรมการฯ เมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๙ นั้น ไม่มีกรรมการท่านใดขอแก้ไขรายงานการประชุม จึงขอให้ที่ประชุมรับรองรายงาน การประชุม

มติที่ประชุม รับรองรายงานการประชุม

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเพื่อทราบ

๓.๑ ผลการดำเนินการตามมติที่ประชุมคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงาน ยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.)

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้รายงานต่อที่ประชุมถึงภาพรวมการดำเนินงานของ กพยช. ว่า ในปี ๒๕๕๙ กพยช. ได้มีการประชุมรวมทั้งหมด ๕ ครั้ง ซึ่งนับว่ามากที่สุดตั้งแต่มีคณะกรรมการชุดนี้ จึงขอขอบพระคุณมายังประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ และกรรมการทุกท่านที่ได้ให้ความสำคัญ เข้าร่วมการประชุม ทั้งนี้ ผลงานที่เกิดจากการดำเนินงานของ กพยช. ในชุดที่มีท่านวิชญ์ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ ตั้งแต่ปี ๒๕๕๗ เป็นต้นมา มีผลการดำเนินงานในปี ๒๕๕๗ จำนวน ๔ เรื่อง ปี ๒๕๕๘ จำนวน ๕ เรื่อง และปี ๒๕๕๙ จำนวน ๑๓ เรื่อง โดยผลงาน กพยช. จากการ ประชุมในปี ๒๕๕๙ ที่ผ่านมามีจำนวน ๔ ครั้ง เป็นเรื่องที่เสนอต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบ จำนวน ๔ เรื่อง และมอบคณะอนุกรรมการภายใต้ กพยช. ดำเนินการ จำนวน ๙ เรื่อง

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้รายงานความคืบหน้าต่อที่ประชุมว่า ในการประชุม กพยช. ครั้งที่ ๔/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๙ ได้มอบหมายฝ่ายเลขานุการฯ ดำเนินการตามมติที่ประชุม โดยสรุปผลการดำเนินงานดังนี้

/ ๑. การเสนอแก้ไข ...

๑. การเสนอแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เกี่ยวกับระยะเวลาการทำสัญญาเช่าอสังหาริมทรัพย์ ที่ประชุมมีมติไม่เห็นควรให้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่ควรพิจารณาปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติการเช่าอสังหาริมทรัพย์เพื่อพาณิชยกรรมและอุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ในการเช่าอสังหาริมทรัพย์เพื่อยุติอาศัย รวมทั้งปรับปรุงหลักเกณฑ์วิธีการให้ง่ายต่อการเช่าอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งขณะนี้เรื่องดังกล่าวอยู่ระหว่างการพิจารณาของกระทรวงมหาดไทยและกระทรวงการคลัง จึงให้ทั้งสองหน่วยงานเร่งรัดดำเนินการต่อไป กระทรวงยุติธรรมได้มีหนังสือแจ้งมติ กพยช. ไปยังกระทรวงมหาดไทยเรียบร้อยแล้ว

๒. แนวทางการดำเนินงานการพัฒนากระบวนการและกลไกคัดเลือกบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมและการพัฒนาความรู้ ความสามารถ คุณธรรม และจิตสำนึกที่ดีในการให้บริการของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ฝ่ายเลขานุการฯ ได้หารือกับเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม ในฐานะประธานอนุกรรมการพัฒนาบุคลากรและสร้างองค์ความรู้ในงานยุติธรรม ตามข้อสั่งเกตของ กพยช. และเสนอเรื่องดังกล่าวต่อประธานกรรมการแล้ว ทั้งนี้ ประธานกรรมการได้ลงนามเสนอเรื่องดังกล่าวต่อคณะรัฐมนตรีเรียบร้อยแล้ว

๓. การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติว่าด้วยงานคุมประพฤติและยุติธรรมชุมชน ประธานกรรมการ ได้ลงนามในคำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการชุดดังกล่าวแล้ว เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๙

มติที่ประชุม รับทราบสรุปผลการดำเนินงานของ กพยช. ตลอดปี ๒๕๕๙ และการดำเนินงานตามมติที่ประชุม กพยช. ในคราวการประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๕๙

๓.๒ ความคืบหน้าการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการ ระหว่างเดือนสิงหาคม ๒๕๕๙ – ปัจจุบัน

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้แจ้งให้ที่ประชุมฯ ทราบถึงการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการฯ ระหว่างเดือนสิงหาคม ๒๕๕๙ – ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ ซึ่งได้มีการประชุมคณะอนุกรรมการ ทั้งสิ้น ๕ ครั้ง ดังนี้

๑. คณะอนุกรรมการพัฒนาประสิทธิภาพระบบการให้บริการประชาชน

- ที่ประชุมเห็นชอบกรอบแนวทางป้องกันอาชญากรรมด้านที่ ๖ การพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพบุคลากรในการป้องกันอาชญากรรม รายละเอียดจะนำเสนอในวาระเพื่อพิจารณาที่ ๔.๑

๒. คณะอนุกรรมการพัฒนาและบังคับใช้กฎหมายอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม

- ที่ประชุมเห็นชอบแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทย โดยเน้นการดำเนินงานการนำกรอบแนวทางการประเมินผลกระทบของกฎหมาย (Regulatory Impact Assessment – RIA) มาใช้เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นก่อนการออกบทบัญญัติของกฎหมายในกลุ่มกฎหมายที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมรักษาการ

/ ที่ประชุม ...

- ที่ประชุมเห็นชอบให้สำนักงานกิจการยุติธรรม เป็นหน่วยงานรับผิดชอบตรวจสอบการประเมินผลกระทบของกฎหมายก่อนการออกบทบัญญัติของกฎหมายในกลุ่มประเภทกฎหมายที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมรักษาการ ซึ่งเป็นการดำเนินงานที่สอดคล้องกับมาตรา ๗๗ ในร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ รวมทั้งติดตามความคืบหน้าการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเป็นระยะ เกี่ยวกับการกิจการติดตามและประเมินผลกระทบของกฎหมาย ภายหลังจากที่กฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว เพื่อการเพิ่มประสิทธิภาพการกำกับดูแล ติดตามและประเมินผลด้านการบังคับใช้กฎหมาย

๓. คณะอนุกรรมการพัฒนาบุคลากรและสร้างองค์ความรู้ในงานยุติธรรม

- ที่ประชุมเห็นชอบร่างกรอบการวิจัยประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๐ – ๒๕๖๑ ด้านการพัฒนาระบบการยุติธรรมที่ดำเนินการร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และให้ใช้เป็นกรอบการวิจัยของหน่วยงานต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรม โดยรายละเอียดปรากฏตามเอกสารกรอบการวิจัยด้านพัฒนาระบบการยุติธรรมที่ฝ่ายเลขานุการฯ นำเสนอ แต่เนื่องจากขณะนี้ได้ล่วงเลยระยะเวลาการของบประมาณในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ แล้ว ฝ่ายเลขานุการฯ จึงขอประสานกรอบการวิจัยดังกล่าวกับสำนักงบประมาณและสำนักงาน วช. ในการนำกรอบการวิจัยดังกล่าวไปใช้ในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณต่อไป

๔. คณะอนุกรรมการกำหนดนโยบายขับเคลื่อนและสร้างการรับรู้ด้านกฎหมาย

- ที่ประชุมเห็นชอบแนวทางการเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชน และหน่วยงานภาครัฐ โดยจะนำเสนอในวาระเพื่อพิจารณาที่ ๔.๒

๕. คณะอนุกรรมการปฏิรูปกิจการตำรวจ

- ที่ประชุมเห็นชอบโครงสร้างการจัดทำกฎหมายการบริหารงานสอบสวนทั้งระบบ และแนวทางในการพัฒนางานด้านนิติวิทยาศาสตร์เพื่อการสอบสวนคดีอาญา และจะมีการประชุมอีกครั้งในวันพุธที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ ทั้งนี้ หากคณะอนุกรรมการพิจารณากรอบการปฏิรูปกิจการตำรวจ ๕ ด้านเสร็จสิ้นแล้ว จะได้นำเสนอต่อ กพยช. เพื่อพิจารณาต่อไป

๖. คณะอนุกรรมการงานยุติธรรมด้านความมั่นคงและความสงบเรียบร้อย กำหนดจัดการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๙ ในวันจันทร์ที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ โดยมีการพิจารณา เรื่อง ข้อเสนอแนะมาตรการทางกฎหมายในการดำเนินคดีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๑๒ ใน ๒ ประเด็น ได้แก่ มาตรการปราบปรามด้วยการบังคับใช้กฎหมาย และมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายและการนำทางเลือกมาใช้แทนการฟ้องคดีอาญา

ประเด็นอภิปราย

ที่ประชุมได้มีประเด็นอภิปราย ดังนี้

๑. รองประธานกรรมการ ได้สอบถามฝ่ายเลขานุการฯ ถึงปัญหาของกรอบการวิจัยและการจัดทำงบประมาณบูรณาการด้านการวิจัย ซึ่งฝ่ายเลขานุการฯ ได้ชี้แจงว่า ในการจัดทำงบประมาณยังไม่เคยมีการกำหนดกรอบการวิจัยด้านการพัฒนาระบบการยุติธรรมเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางเหมือนกรอบแนวทางการป้องกันอาชญากรรม คณะอนุกรรมการพัฒนาบุคลากรและสร้างองค์ความรู้ในงานยุติธรรม พิจารณาว่ากรอบการวิจัยด้านพัฒนาระบบการยุติธรรม ๖ ด้าน มีความสำคัญและควรให้

ทุกหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมนำกรอบการวิจัยดังกล่าวมาใช้ในการจัดทำคำของบประมาณรายปี แต่เนื่องจากหน่วยงานราชการได้ดำเนินการจัดทำคำของบประมาณบูรณาการประจำปี ๒๕๖๑ เรียบร้อยแล้ว อย่างไรก็ตาม รองประธานกรรมการ มีข้อสังเกตว่ากระบวนการพิจารณาจัดสรรงบประมาณประจำปี ๒๕๖๑ ยังไม่สิ้นสุด จึงมอบหมายฝ่ายเลขานุการฯ เสนอกรอบการวิจัยด้านพัฒนากระบวนการยุติธรรม ๖ ด้าน ตามที่ อนุกรรมการพัฒนานุเคราะห์และสร้างองค์ความรู้ในงานยุติธรรมเห็นชอบให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา เพื่อให้ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และสำนักงานงบประมาณใช้เป็นแนวทางการจัดสรรงบประมาณด้านการวิจัยของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมต่อไป

๒. ประธานกรรมการ แจ้งต่อที่ประชุมว่า การดำเนินคดีที่ตั้งข้อหาว่าเป็นคดีความผิดต่อความมั่นคงเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีที่เกี่ยวข้องกับมาตรา ๑๑๒ และมาตราอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งถือเป็นคดีความผิดที่ค่อนข้างละเอียดอ่อนและเป็นภาระการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในคดี รวมถึงคดีลักษณะนี้เจ้าหน้าที่อาจตั้งข้อหาโดยมีความผิดฐานอื่นรวมอยู่ด้วย เช่น ความผิดตามพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ เป็นต้น จึงเห็นควรให้มีกลไกของ กพยช. โดยการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการงานยุติธรรมด้านความมั่นคงและความสงบเรียบร้อย โดยมีปลัดกระทรวงยุติธรรมเป็นประธานอนุกรรมการขึ้นมาช่วยบริหารจัดการ และพิจารณากลับกรองคดีในทางนโยบายในกรณีที่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้เสนอให้มีการฟ้องร้องเป็นคดีความมั่นคงอีกชั้นหนึ่งเพื่อให้เกิดความละเอียดรอบคอบในการดำเนินคดีลักษณะดังกล่าว

นอกจากนี้ ประธานกรรมการได้สอบถามความคืบหน้าเกี่ยวกับการประชุม คณะอนุกรรมการชุดดังกล่าว โดยปลัดกระทรวงยุติธรรม ได้ชี้แจงต่อที่ประชุมว่า ปัจจุบันนอกจาก คณะอนุกรรมการภายใต้ กพยช. ที่ได้ตั้งขึ้นแล้ว ยังมีคณะกรรมการที่สำคัญอีก ๑ คณะ ได้แก่ คณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาคดีความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ที่มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นประธาน และมีกลไกขับเคลื่อนผ่านคณะอนุกรรมการอีก ๔ คณะ โดยมีกรมสอบสวนคดีพิเศษเป็นฝ่ายเลขานุการฯ ซึ่งได้มีการดำเนินการเกี่ยวกับคดีความมั่นคงอย่างต่อเนื่อง สำหรับการดำเนินงานของ คณะอนุกรรมการงานยุติธรรมด้านความมั่นคงฯ ของ กพยช. จะได้เชื่อมโยงและประมวลฐานข้อมูลสำนวนคดีทั้งหมดของคณะอนุกรรมการทั้ง ๔ คณะ มาพิจารณาและเป็นแนวทางการดำเนินงาน ซึ่งได้กำหนดวันประชุม ในวันจันทร์ที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ ทั้งนี้ ประธานกรรมการได้มีบัญชาให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม รายงานความคืบหน้าการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการดังกล่าวต่อนายกรัฐมนตรีเป็นวาจาหรือเอกสาร ในโอกาสต่อไป

๓. ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้มีการดำเนินงานปฏิรูปตำรวจผ่านคณะกรรมการขับเคลื่อนและประสานงานการปฏิรูปองค์กรตำรวจ ซึ่งมีคณะทำงานขับเคลื่อนการปฏิรูป ๑๐ ด้าน ได้แก่ ๑) การบริหารงานบุคคลและเส้นทางการเจริญเติบโต ๒) การกระจายอำนาจและพัฒนาระบบบริหารงานตำรวจ ๓) ระบบงานสอบสวนและการบังคับใช้กฎหมาย ๔) ค่าตอบแทนและสวัสดิการเพื่อดำรงชีพอย่างมีศักดิ์ศรี ๕) การจัดหาอุปกรณ์ประจำกายและอุปกรณ์ประจำหน่วย ๖) การป้องกันทุจริตคอร์รัปชัน ๗) การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและท้องถิ่น ๘) การจัดระบบนิติวิทยาศาสตร์ ๙) กระบวนการสรรหาและฝึกอบรม และ ๑๐) การถ่ายโอนภารกิจ ทั้งนี้ คณะทำงาน ๑๐ ด้านดังกล่าวมีผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติทำหน้าที่หัวหน้าคณะทำงาน

๔. ศาสตราจารย์ ดร.อุดม รัฐอมฤต ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย ได้มีข้อสังเกตว่า การดำเนินการด้านการปฏิรูปนั้น ควรพิจารณาให้สอดคล้องตามกรอบของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๙ เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน และให้เป็นแนวทางในการบูรณาการร่วมกัน ในการนี้ ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ชี้แจงเพิ่มเติมว่า กระทรวงยุติธรรมได้มอบหมายให้สำนักงานกิจการยุติธรรมหารือร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาในประเด็นดังกล่าว ซึ่งมีการจัดทำร่างกรอบแนวทางการดำเนินงานแล้ว และจะมีการประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาในรายละเอียดต่อไป

มติที่ประชุม

พ.ศ.๒๕๕๙ – ปัจจุบัน

๑. รับทราบสรุปผลการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการระหว่างเดือนสิงหาคม พ.ศ.๒๕๕๙ – ปัจจุบัน
๒. มอบให้ฝ่ายเลขานุการนำแนวทางการประเมินผลกระทบทางกฎหมาย (Regulatory Impact Assessment - RIA) ตามมติคณะอนุกรรมการพัฒนาและบังคับใช้กฎหมายอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม มาใช้ในการวิเคราะห์สภาพปัญหาและผลกระทบก่อนการออกบทบัญญัติของกฎหมายในส่วนที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมรักษาการ
๓. มอบหมายฝ่ายเลขานุการฯ เสนอกรอบการวิจัยด้านพัฒนากระบวนการยุติธรรม ๖ ด้าน ตามที่อนุกรรมการพัฒนาบุคลากรและสร้างองค์ความรู้ในงานยุติธรรมเห็นชอบให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา เพื่อให้สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และสำนักงบประมาณใช้เป็นแนวทางการจัดสรรงบประมาณด้านการวิจัยของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมต่อไป

ระเบียบวาระที่ ๔

เรื่องเพื่อพิจารณา

๔.๑ กรอบแนวทางในการป้องกันอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ

ฝ่ายเลขานุการฯ รายงานให้ที่ประชุมฯ ทราบว่า ในคราวการประชุม กพยช. ครั้งที่ ๓/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๙ ที่ประชุมได้มีมติเห็นชอบกรอบแนวทางในการป้องกันอาชญากรรม ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) การป้องกันอาชญากรรมโดยสภาพแวดล้อม ๒) การป้องกันอาชญากรรมโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน ๓) การป้องกันอาชญากรรมด้วยการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ๔) การป้องกันอาชญากรรมโดยการเฝ้าระวังกลุ่มเสี่ยงที่มีโอกาสจะกระทำความผิด และ ๕) การป้องกันอาชญากรรมโดยการลดโอกาสการตกเป็นเหยื่อ โดยให้เพิ่มเติมกรอบแนวทางในการป้องกันอาชญากรรมด้านที่ ๖ การพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพบุคลากรในการป้องกันอาชญากรรม ซึ่งฝ่ายเลขานุการฯ ได้ประชุมหารือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขับเคลื่อนนโยบายเร่งด่วนด้านการพัฒนาระบบการป้องกันอาชญากรรมให้มีประสิทธิภาพ เพื่อพิจารณากรอบแนวทางในการป้องกันอาชญากรรมด้านที่ ๖ รวมทั้งนำเสนอตัวชี้วัดประเมินผลความสำเร็จของแนวทางการป้องกันอาชญากรรม จำนวน ๔ ตัวชี้วัด

คณะอนุกรรมการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการประชาชน ในคราวการประชุม ครั้งที่ ๔/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ ได้มีมติเห็นชอบกรอบแนวทางป้องกันอาชญากรรม ทั้ง ๖ ด้าน และแนวทางการดำเนินงาน หน่วยงานรับผิดชอบ รวมทั้งกลไกขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามกรอบแนวทางป้องกันอาชญากรรมในภาพรวม นอกจากนี้ ยังให้นำกรอบแนวทางในการป้องกันอาชญากรรมไปใช้เป็นกรอบในการจัดทำงบประมาณในลักษณะบูรณาการในงบประมาณ ๒๕๖๑ ด้วย

ในส่วนแนวทางการป้องกันอาชญากรรมด้านที่ ๖ การพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพบุคลากรในการป้องกันอาชญากรรม จะมีแนวทางการดำเนินงานโดยการพัฒนาบุคลากรให้มีองค์ความรู้ที่สอดคล้องกับภารกิจ จัดให้มีระบบที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ และบูรณาการเชื่อมโยงการ

ปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ โดยจะกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบในแต่ละกรอบการปฏิบัติงาน ซึ่งกรอบแนวทางป้องกันอาชญากรรมดังกล่าวจะนำมาเชื่อมโยงกับการจัดทำแผนงบประมาณแบบบูรณาการประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๙ ตามนโยบายของรัฐบาลด้วย ทั้งนี้ แผนบูรณาการมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานยุติธรรมเพื่ออำนวยความสะดวกเป็นธรรมให้กับประชาชน ซึ่งมีตัวชี้วัดเป้าหมายแผนบูรณาการ ๒ ตัวชี้วัด ได้แก่ ๑) ประชาชนมีความเชื่อมั่นในการให้บริการของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ร้อยละ ๘๕ ๒) ร้อยละ ๘๕ ของข้อร้องเรียนของประชาชนในการเข้ารับบริการของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมได้รับการจัดการภายในระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวทางที่ ๓ ของแผนบูรณาการในการส่งเสริมกรอบแนวทางการป้องกันอาชญากรรม ๖ ด้าน

ประเด็นอภิปราย

ประธานกรรมการ ได้สอบถามฝ่ายเลขานุการฯ ว่า กรอบแนวทางป้องกันอาชญากรรมทั้ง ๖ ด้านนี้ได้มีการเสนอต่อรัฐบาลแล้วหรือไม่ อย่างไร ปลัดกระทรวงยุติธรรม ได้ชี้แจงเพิ่มเติมว่าแนวทางการป้องกันอาชญากรรมดังกล่าวมีความเชื่อมโยงสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๖ ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ และถูกบรรจุอยู่ในแผนยุทธศาสตร์กระทรวงยุติธรรม อย่างไรก็ตาม ยังไม่ได้มีการส่งกรอบแนวทางดังกล่าวต่อรัฐบาลในฐานะของ กพยช. ทั้งนี้ ประธานกรรมการ มีข้อสังเกตว่ากรอบแนวทางดังกล่าวยังมีระยะเวลาในการดำเนินงาน และสามารถปรับแผนปฏิบัติการเพิ่มเติมภายหลังได้ แต่ต้องเร่งดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณให้แล้วเสร็จภายใน ๖ ธันวาคม ๒๕๕๙

มติที่ประชุม

๑. เห็นชอบแนวทางในการป้องกันอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพทั้ง ๖ ด้าน ประกอบด้วยแนวทางการดำเนินงาน หน่วยงานที่รับผิดชอบ และตัวชี้วัดการดำเนินงานทั้งระดับผลผลิตและระดับผลลัพธ์ รวมทั้งเห็นควรให้นำกรอบแนวทางดังกล่าวไปใช้เป็นกรอบในการจัดสรรงบประมาณในลักษณะบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์ด้านการปฏิรูปกฎหมายและพัฒนากระบวนการยุติธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๑

๒. ให้ฝ่ายเลขานุการฯ เสนอเรื่องดังกล่าวต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป

๔.๒ แนวทางการเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐ

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้รายงานให้ที่ประชุมทราบว่า สภาพปัญหาประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม มีสาเหตุมาจากประเทศไทยมีกฎหมายเป็นจำนวนมาก ทั้งกฎหมายที่มีอยู่เดิม กฎหมายที่มีการปรับปรุงแก้ไข และกฎหมายใหม่ ประชาชนไม่สามารถแยกแยะ เพื่อศึกษาให้เกิดการรับรู้ ไม่ทราบแหล่งเพื่อการศึกษาค้นคว้า นอกจากนี้ ภาษาในตัวบทกฎหมายเป็นภาษาที่ยากแก่การตีความและสร้างความเข้าใจ หน่วยงานที่ออกกฎหมายหรือเป็นผู้ถือกฎหมายมิได้ดำเนินการเพื่อเผยแพร่กฎหมายสู่ประชาชน หรือดำเนินการแล้วแต่ยังไม่สามารถเข้าถึงประชาชนได้อย่างทั่วถึงและเพียงพอ รวมทั้งกฎหมายที่มีการเผยแพร่ยังไม่ได้มีการปรับปรุงแบบให้ง่ายและเป็นที่ยอมรับของประชาชน

คณะกรรมการกำหนดนโยบายขับเคลื่อนและสร้างการรับรู้ด้านกฎหมาย ได้ดำเนินการจัดประชุมเพื่อพิจารณาแนวทางในการเผยแพร่กฎหมาย เพื่อสร้างการรับรู้แก่ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐ ในช่วงระหว่างเดือนมกราคม - สิงหาคม ๒๕๕๙ ในห้วงเวลาดังกล่าวคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๙ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการดำเนินการเพื่อเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมาย กล่าวคือ มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เป็นศูนย์กลางบริการตรวจสอบข้อมูลกฎหมายแก่ส่วนราชการต่างๆและประชาชน และให้มีบริการส่งต่อเพื่อขอข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานเจ้าของเรื่อง รวมถึงให้มีการทำความเข้าใจเกี่ยวกับร่างกฎหมาย การตีความกฎหมายและเนื้อหาสาระของกฎหมายสำคัญที่ออกมาใหม่ แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องและประชาชนทั่วไป และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้ความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อปรับปรุงและพัฒนาระบบฐานข้อมูลกฎหมายของสำนักงานฯ ให้ถูกต้อง ทันสมัย เพื่อเป็นฐานข้อมูลกฎหมายกลางของรัฐและเผยแพร่โดยใช้เทคโนโลยีต่างๆ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลกฎหมายทุกฉบับที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วโดยสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ รวมทั้งให้กระทรวงยุติธรรมจัดให้มีการเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายในรูปแบบต่างๆ แก่ประชาชนตามช่องทางที่เหมาะสม ทั้งนี้ ควรร่วมมือกับสถาบันการศึกษาและองค์กรในกระบวนการยุติธรรมทั้งภาครัฐและภาคเอกชนด้วย

การเสนอกฎหมายในปัจจุบันได้มีการนำ checklist ๑๐ รายการของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเป็นแนวปฏิบัติสำคัญในการเสนอข้อมูลกฎหมายต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อเห็นชอบในหลักการ รวมถึงแนวทางการประเมินผลกระทบของกฎหมาย (Regulatory Impact Assessment – RIA) ด้วย ทั้งนี้ ฝ่ายเลขานุการฯ มีข้อเสนอว่า การมีกฎหมายเพียงอย่างเดียวนั้นไม่เพียงพอ แต่จะต้องมีแผนการสร้างการรับรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วย ฝ่ายเลขานุการฯ จึงได้จัดทำแผนปฏิบัติการเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐ เพื่อเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนแนวทางดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติ โดยแบ่งออกเป็น ๓ แผน ประกอบด้วย

แผนปฏิบัติการที่ ๑ การเผยแพร่กฎหมายใหม่และที่แก้ไขเพิ่มเติมและกฎหมายที่ประชาชนควรรู้

แผนปฏิบัติการที่ ๒ การเผยแพร่กฎหมายที่เด็กและเยาวชนควรรู้

แผนปฏิบัติการที่ ๓ การเผยแพร่กฎหมายที่สื่อมวลชนควรรู้

ส่วนการกำหนดกลุ่มเป้าหมายนั้น เพื่อให้สามารถกำหนดช่องทางและวิธีการเผยแพร่ที่เหมาะสม จึงได้แบ่งกลุ่มเป้าหมายออกเป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่

๑) กลุ่มผู้บังคับใช้กฎหมาย ได้แก่ เจ้าหน้าที่ที่ใช้กฎหมายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา รวมถึงเจ้าพนักงานอื่นๆ หรือเจ้าหน้าที่ที่ต้องอาศัยกฎหมายเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติหน้าที่

๒) กลุ่มผู้ปฏิบัติตามกฎหมาย เป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญที่จะต้องมีการเผยแพร่และสร้างการรับรู้ทางกฎหมาย และให้มีการพัฒนารูปแบบ วิธีการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับแต่ละกลุ่มเป้าหมาย

สื่อ/ช่องทางที่ใช้ในการสื่อสาร ถือเป็นตัวกลางที่ช่วยในการนำส่งสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร ประกอบด้วยสื่อ ๓ ประเภท คือ

- (๑) สื่อกระแสหลัก ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ และสื่อสิ่งพิมพ์ เป็นต้น
- (๒) สื่อออนไลน์ ได้แก่ Website, Facebook, E-mail, Twitter, Line เป็นต้น
- (๓) โครงการ/กิจกรรม ได้แก่ การกระจายเสียง การประชุม/สัมมนา การฝึกอบรม การจัดกิจกรรม และการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน การจัดหน่วยเคลื่อนที่ในชุมชน การจัดให้มีที่ปรึกษาทางกฎหมาย เป็นต้น

ฝ่ายเลขานุการฯ มีข้อสังเกตว่า หากหน่วยงานใดจะมีการเสนอกฎหมายใหม่หรือกฎหมายที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม จะต้องมีการกำหนดกรอบให้ชัดเจนตามแบบ checklist ที่ฝ่ายเลขานุการฯ เสนอ โดยหน่วยงานเจ้าของกฎหมายนั้นจะต้องกำหนดกรอบของกฎหมาย กลุ่มเป้าหมาย สื่อ/ช่องทาง วิธีการเผยแพร่กฎหมายของหน่วยงานตนที่เหมาะสม ผนวกเข้ามาเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีด้วย ซึ่งมีมติการเผยแพร่และสร้างการรับรู้ทางกฎหมายดังกล่าวอาจเป็นอีกมิติหนึ่งที่จะนำมาเป็นกรอบในการจัดทำงบประมาณด้านกฎหมายของแต่ละหน่วยงานเพิ่มเติมด้วย

ประเด็นอภิปราย

ที่ประชุมฯ ได้มีประเด็นอภิปราย ดังนี้

๑. ศาสตราจารย์ ดร.อุดม รัฐอมฤต ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย มีข้อสังเกตว่าการสื่อสารข้อมูลกฎหมายใหม่ออกสู่ประชาชนดำเนินการได้ค่อนข้างยาก แม้กระทั่งนักกฎหมายเองยังมีข้อจำกัดในการรับรู้เนื้อหากฎหมายทั้งหมด แต่สิ่งที่ทุกคนสามารถดำเนินการร่วมกันได้ในภาพรวม คือ เร่งสร้างการตระหนักถึงความสำคัญของกฎหมาย ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อกฎหมายของประเทศด้วย นอกจากนี้ ควรพัฒนาเครื่องมือและกลไกในการเข้าถึงกฎหมายให้กับประชาชน โดยหน่วยงานราชการ หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม สถาบันการศึกษา ต้องร่วมกันเป็นสื่อกลางในการให้ข้อมูลกับประชาชน ในส่วนของการเผยแพร่กฎหมายใหม่ที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมนั้น ควรมีระบบบริหารการสื่อสารที่ดีระหว่างหน่วยงานเจ้าของเรื่องที่ทำหน้าที่กรอกกฎหมาย และหน่วยงานที่เป็นศูนย์กลางในการเผยแพร่กฎหมายด้วย

๒. ศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกระบวนการยุติธรรม มีข้อเสนอแนะว่า การจะทำให้ประชาชนเข้าใจกฎหมายสามารถทำได้หลายระดับ ดังนี้

๒.๑ การจัดทำคำอธิบายสำหรับผู้ที่ยังคับใช้กฎหมาย กล่าวคือ เมื่อมีการประกาศใช้กฎหมายใหม่หรือกฎหมายที่มีความซับซ้อน ควรมีการจัดทำคำอธิบายเพิ่มเติมที่เข้าใจง่ายเกี่ยวกับกฎหมายดังกล่าว เพื่อเวียนไปยังองค์กรผู้บังคับใช้กฎหมายให้เข้าใจและใช้กฎหมายได้อย่างถูกต้อง

๒.๒ การทำหนังสืออินโฟกราฟฟิคกฎหมายของสำนักงานกิจการยุติธรรม เป็นการอธิบายกฎหมายให้เข้าใจง่ายและสามารถใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนได้ ทั้งนี้ ควรจัดทำเป็นไฟล์รูปแบบ pdf ด้วย เพื่อเผยแพร่ไปยังกลุ่มเป้าหมายอื่นๆ ได้รวดเร็วและทั่วถึงมากยิ่งขึ้น

๒.๓ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม ไม่ว่าจะเป็นสำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด สถานีตำรวจ เรือนจำ ฯลฯ ควรมีแผ่นพับให้ความรู้สำหรับประชาชนที่มาติดต่อขอรับบริการด้วย โดยอาจนำแนวคิดอินโฟกราฟฟิคที่รัฐบาลพยายามส่งเสริมมาประกอบด้วย ก็จะสามารถเสริมสร้างความเข้าใจด้านกฎหมายให้กับประชาชนได้มากยิ่งขึ้น

๒.๔ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีการจัดทำหนังสือซึ่งมีนักวิชาการเขียนอธิบายเรื่องซับซ้อนให้เข้าใจได้ง่าย ซึ่งมีความยาวไม่เกินหนึ่งร้อยหน้า เพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับผู้อ่านที่ต้องการทราบรายละเอียดเพิ่มเติมและข้อมูลการอ้างอิงในเรื่องนั้นๆ และทำให้บุคลากรในแวดวงวิชาการได้รับข้อมูลที่เป็นปัจจุบันมากขึ้น

๓. นายกสภานายความ ได้แจ้งต่อที่ประชุมว่า สภานายความได้มีการดำเนินโครงการเผยแพร่ความรู้ให้กับประชาชน แต่ดำเนินการได้ในขอบเขตที่จำกัด เนื่องจากชาวบ้านไม่มีความรู้ความเข้าใจ การเผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมายในพื้นที่ ยังไม่ได้มีสื่อในรูปแบบของแผ่นพับ แต่จะเผยแพร่ในรูปแบบหนังสือ ซึ่งประชาชนมักจะไม้อ่านหรือทำความเข้าใจผ่านหนังสือมากนัก ทั้งนี้ สภานายความมีความพยายามที่จะผลักดันและเผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมายต่อประชาชนและชุมชนอย่างจริงจัง

๔. ผู้แทนกระทรวงยุติธรรม ได้มีข้อเสนอแนะต่อที่ประชุมว่า สนับสนุนแนวทางการเผยแพร่กฎหมายตามที่ฝ่ายเลขานุการฯ นำเสนอ เนื่องจากแนวทางดังกล่าวจะช่วยลดปัญหาการของบประมาณสนับสนุนโครงการเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายผ่านกองทุนยุติธรรมที่ไม่สามารถตรวจสอบความคืบหน้าของการดำเนินการได้อีกทางหนึ่ง

๕. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้ชี้แจงต่อที่ประชุมถึงการดำเนินการของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาที่เกี่ยวข้องกับการเผยแพร่และให้ความรู้ทางกฎหมาย ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๙ ใน ๒ ส่วน ดังนี้

๕.๑ การเป็นศูนย์กลางบริการตรวจสอบข้อมูลกฎหมายแก่ส่วนราชการ การจัดทำเนื้อหากฎหมายให้เป็นปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวผ่านเว็บไซต์มาเป็นระยะเวลานานและอยู่ในระดับที่น่าพึงพอใจ

๕.๒ การฝึกอบรมให้ความรู้ ชักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับร่างกฎหมาย การตีความกฎหมายและเนื้อหาสาระของกฎหมายสำคัญที่ออกมาใหม่แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องและประชาชนทั่วไป ในส่วนนี้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดทำโครงการ พร้อมกำหนดแผนและตัวชี้วัดการดำเนินงานแล้ว แต่เนื่องจากสำนักงานฯ มีภารกิจประจำค่อนข้างมาก ทำให้ไม่สามารถดำเนินการในส่วนดังกล่าวได้ จึงมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการฯ ที่เป็นเจ้าของกฎหมายเป็นผู้ดำเนินการ โดยสำนักงานฯ ได้พยายามผลักดันที่จะคัดเลือกกฎหมายที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนออกมาเผยแพร่ แต่ในขั้นนี้ยังไม่ได้มีการจัดพิมพ์เผยแพร่กฎหมายดังกล่าว เนื่องจากอยู่ระหว่างขั้นตอนการทำความเข้าใจถึงเจตนารมณ์ที่แท้จริงของกฎหมาย

๖. ผู้แทนสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุม ดังนี้

๖.๑ ในฐานะหน่วยงานผู้รับผิดชอบงานราชกิจจานุเบกษา จะสามารถดำเนินการเผยแพร่กฎหมายที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วผ่านทางเว็บไซต์ได้ทันที นอกจากนี้ จะมีสื่อมวลชนคอยรายงานและเผยแพร่ข่าวกฎหมายใหม่ที่มีการประกาศผ่านทางสื่อหนังสือพิมพ์โดยทันทีเช่นกัน

๖.๒ ในฐานะโฆษกสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี มีข้อสังเกตว่า นักกฎหมายที่ไม่ใช่เจ้าของกฎหมายนั้นโดยตรง จะประสบปัญหาในการกำหนดขอบเขตเนื้อหาการเผยแพร่กฎหมายใหม่ที่มีผลกระทบต่อประชาชนในรูปแบบอินโฟกราฟฟิค และหากให้เจ้าหน้าที่ประจำที่ไม่ได้เป็นผู้เชี่ยวชาญในการทำ

อินโฟกราฟฟิค ก็จะส่งผลต่อความถูกต้องของข้อมูลด้วย ทั้งนี้ ตัวอย่างของการเผยแพร่อินโฟกราฟฟิคที่ดีจะเห็นได้ทางหนังสือพิมพ์ เนื่องจากการจัดทำโดยมืออาชีพซึ่งสามารถดึงดูดความสนใจจากประชาชนได้ ซึ่งสำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรีมีความพยายามที่จะผลักดันและพัฒนาการเผยแพร่ข้อมูลทางกฎหมายให้ทั่วถึงประชาชนมากยิ่งขึ้น

๗. เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม ได้มีข้อสังเกตว่า สำนักงานศาลยุติธรรมทั่วประเทศได้มีการเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายให้แก่ประชาชนค่อนข้างมาก ทั้งในรูปแบบหนังสือ วารสาร แผ่นพับ โปสเตอร์ เว็บไซต์ และการจัดทำโครงการในระดับพื้นที่ซึ่งจะมีการลงพื้นที่ปีละ ๙ ครั้ง โดยมีการเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายผ่านการจัดรายการวิทยุ รายการโทรทัศน์ในภูมิภาค แต่การนำเสนอดังกล่าวอาจไม่ได้ผลเท่าที่ควร หากเรื่องนั้นไม่อยู่ในความสนใจของประชาชน ทั้งนี้ การเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายจะมีประสิทธิผลมากขึ้นหากดำเนินการผ่านเครือข่ายยุติธรรมชุมชน เนื่องจากมีความสำคัญและสามารถเข้าถึงประชาชนในพื้นที่ได้ทั่วถึงมากขึ้น

๘. ผู้แทนคณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้มีข้อเสนอแนะต่อที่ประชุมว่า การเผยแพร่กฎหมายที่เด็กและเยาวชนควรรู้ให้กับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ปฏิบัติตามกฎหมาย ได้แก่ เด็กและเยาวชน ครู ผู้ปกครอง ควรใช้กลไกของกระทรวงศึกษาธิการ คือ คณะกรรมการการศึกษาธิการจังหวัด (กศจ.) ซึ่งจะมีผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านนิติศาสตร์เป็นกรรมการอยู่แล้ว ทั้งนี้ กระทรวงยุติธรรมอาจประสานขอความร่วมมือไปยังกระทรวงศึกษาธิการให้เป็นช่องทางสนับสนุนการเผยแพร่กฎหมายที่เด็กและเยาวชนควรรู้ผ่านกลไกระดับจังหวัดได้อีกทางหนึ่ง

นอกจากนี้ ผู้แทนคณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ยังให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า ตามที่รัฐธรรมนูญฉบับใหม่มีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษากฎหมายนั้น ในปัจจุบันหลักสูตรการเรียนการสอนด้านกฎหมายมีการกำหนดวิชาบังคับเป็นจำนวนมาก ซึ่งไม่ตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคมและผู้ใช้บัณฑิต (หัวหน้าหน่วยงานหรือบุคคลที่ทำหน้าที่บังคับบัญชาผู้เป็นบัณฑิต) จึงอาจนำประเด็นดังกล่าวเข้าสู่การพิจารณาของ กพยช. ในโอกาสต่อไป

๙. ผู้แทนปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ได้มีข้อเสนอแนะต่อที่ประชุมว่า การใช้ QR Code หรือ Barcode จะเป็นช่องทางหนึ่งที่ช่วยลดการใช้กระดาษในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางกฎหมายที่มีอยู่เป็นจำนวนมากได้ และจะเป็นช่องทางที่ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หรือ E-book ทางกฎหมายได้ง่ายขึ้นผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่หรือสมาร์ตโฟน

๑๐. ประธานกรรมการ ได้มีข้อสังเกตว่า หลักการ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” นั้นที่ประชุมได้อภิปรายในส่วน “เข้าถึง” จะทำอย่างไรให้ประชาชนมีช่องทางในการเข้าถึงกฎหมาย อย่างไรก็ตาม การเข้าถึงเพียงอย่างเดียวนั้นไม่เพียงพอ ประชาชนจะต้อง “เข้าใจ” กฎหมาย และต้องเข้าใจให้ถูกต้องด้วย ซึ่งการจะทำให้ประชาชนเข้าใจกฎหมายนั้นนับเป็นเรื่องยาก ก่อนที่จะเข้าใจกฎหมายได้จึงต้องเข้าถึงกฎหมายเสียก่อน ทั้งนี้ ประธานกรรมการ ได้มีข้อเสนอต่อที่ประชุม ดังนี้

๑๐.๑ หน่วยงานที่จะเป็นศูนย์กลางในการเผยแพร่กฎหมาย ว่าขณะนี้ มีกฎหมายฉบับใดบ้าง คือ สำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี เนื่องจากเป็นหน่วยงานผู้ปฏิบัติงานเบื้องต้นที่สามารถตรวจสอบราชกิจจานุเบกษาและเปิดเผยข้อมูลกฎหมายได้ทั้งหมด

๑๐.๒ เนื้อหาของกฎหมายแต่ละฉบับ ควรให้กระทรวงเจ้าของกฎหมายจัดทำเนื้อหากฎหมายที่กระชับและเข้าใจง่ายให้ประชาชนรู้ โดยโฆษกกระทรวงของแต่ละกระทรวงจะต้องแจ้งข้อมูลกฎหมายและช่องทางการเข้าถึงกฎหมายให้ประชาชนรับทราบ ไม่ว่าจะเป็นการใช้แอปพลิเคชัน เว็บไซต์ การแถลงข่าว หรือการร่วมมือกันระหว่างสำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเผยแพร่กฎหมายให้รวดเร็วยิ่งขึ้น

๑๐.๓ การเผยแพร่เอกสารทางกฎหมาย แผ่นพับ ใบปลิวต่างๆ ที่จะสามารถเข้าถึงประชาชนและได้ประสิทธิผลมากที่สุด คือ การเผยแพร่ผ่านศูนย์ดำรงธรรม โดยแบ่งประเภทหรือเรื่องของกฎหมาย เพื่อให้ประชาชนที่ประสบปัญหาในแต่ละกรณีสามารถเข้าถึงข้อมูลเฉพาะเรื่องได้

มติที่ประชุม

๑. เห็นชอบแนวทางการเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐ โดยให้บรรจุกฎกฤษฎีกาธรรมชูนชน ศูนย์ดำรงธรรม และคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดเพิ่มเติมในแนวทางดังกล่าวด้วย

๒. เห็นชอบแผนปฏิบัติการเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐ

๓. เห็นชอบแบบตรวจสอบแนวทางการเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐตามมติคณะรัฐมนตรี

๔. มอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังนี้

๔.๑ ให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเป็นศูนย์กลางในการเผยแพร่กฎหมายที่ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว

๔.๒ ให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเป็นศูนย์กลางในการเผยแพร่ฐานข้อมูลของกฎหมายทั้งหมด

๔.๓ ให้โฆษกกระทรวงมีหน้าที่เผยแพร่กฎหมายที่กระทรวงรับผิดชอบเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐ

๔.๔ ให้สำนักงานกิจการยุติธรรม เป็นศูนย์ข้อมูลการเผยแพร่กฎหมาย โดยมีหน้าที่ดำเนินการเผยแพร่กฎหมาย กำกับ ดูแล และประสานงานกับหน่วยงาน สถาบันการศึกษา องค์กรภาคเอกชน และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการเผยแพร่กฎหมาย

๕. ให้ฝ่ายเลขานุการฯ นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป

๔.๓ การปรับปรุงคณะกรรมการภายใต้คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้แจ้งต่อที่ประชุมว่า ปัจจุบันคณะกรรมการภายใต้ กพยช. มีจำนวนทั้งสิ้น ๑๒ คณะ ซึ่งบางคณะมีภารกิจที่ทับซ้อนกัน ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานของคณะกรรมการภายใต้ กพยช. มีความชัดเจนยิ่งขึ้น ฝ่ายเลขานุการฯ จึงได้ยกร่างกรอบแนวทางการปรับปรุงคณะกรรมการ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑. การยุบรวมและปรับภารกิจคณะอนุกรรมการให้สอดคล้องกับทิศทางการดำเนินงานด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

ด้วยนโยบายของกระทรวงยุติธรรมที่เน้นงานด้านการพัฒนากฎหมายและกระบวนการยุติธรรม โดยมี กพยช. เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการดำเนินงานนั้น สำนักงานกิจการยุติธรรม ในฐานะฝ่ายเลขานุการฯ ของ กพยช. จึงแบ่งกรอบการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการภายใต้ กพยช. ออกเป็น ๒ กรอบภารกิจหลัก และ ๒ กรอบภารกิจสนับสนุน ได้แก่

๑.๑ กรอบภารกิจหลักด้านกระบวนการยุติธรรม โดยยุบรวมคณะอนุกรรมการพัฒนาประสิทธิภาพระบบการให้บริการประชาชน (คณะอนุกรรมการชุดที่ ๑) และคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนและบูรณาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (คณะอนุกรรมการชุดที่ ๕) เป็น “**คณะอนุกรรมการประสานและพัฒนาระบบงานยุติธรรม**” ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการจัดทำแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ การจัดทำงบประมาณในลักษณะบูรณาการ การติดตามประเมินผล และการป้องกันอาชญากรรมที่จะดำเนินการขับเคลื่อนผ่านคณะอนุกรรมการชุดนี้อย่างต่อเนื่อง

๑.๒ กรอบภารกิจหลักด้านกฎหมาย โดยยุบรวมคณะอนุกรรมการพัฒนาและบังคับใช้กฎหมายอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม (คณะอนุกรรมการชุดที่ ๒) และคณะอนุกรรมการกำหนดนโยบายขับเคลื่อนและสร้างการรับรู้ด้านกฎหมาย (คณะอนุกรรมการชุดที่ ๙) เป็น “**คณะอนุกรรมการพัฒนากฎหมายและการบังคับใช้**” ซึ่งคณะอนุกรรมการชุดนี้จะนำมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๙ มาเป็นกรอบการดำเนินงานภาพรวมทั้งระบบ ทั้งในเรื่องการจัดให้มีกฎหมายใหม่ภายใต้กรอบนโยบายของคณะรัฐมนตรี เพื่อให้กฎหมายมีความทันสมัยและสอดคล้องกับพลวัตของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ตลอดจนการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพ และการสร้างการรับรู้ทางกฎหมายให้แก่ประชาชน

๑.๓ กรอบภารกิจสนับสนุนด้านงานวิจัยกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม โดยแยกภารกิจงานวิจัยออกมาตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงานกิจการยุติธรรม ตามที่พระราชบัญญัติพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๙ กำหนดไว้ เพื่อศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เสนอแนะและพัฒนา ระบบงานยุติธรรม อีกทั้งรองรับการพัฒนาองค์ความรู้ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม การพัฒนาคุณภาพงานวิจัยและศักยภาพนักวิจัย เพื่อให้สอดคล้องกับกรอบวิจัยประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๐ – ๒๕๖๑ ด้านการพัฒนากระบวนการยุติธรรม จึงกำหนดเป็น “**คณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรม**” ขึ้นเพื่อขับเคลื่อนภารกิจดังกล่าว

๑.๔ กรอบภารกิจสนับสนุนด้านการพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ตามที่พระราชบัญญัติพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๙ กำหนดให้มีการฝึกอบรมและพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานยุติธรรมให้แก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ที่เน้นการพัฒนาบุคลากร “**คณะอนุกรรมการพัฒนาความรู้และส่งเสริมคุณธรรมแก่บุคลากรในงานยุติธรรม**”

องค์ประกอบคณะอนุกรรมการ

๑. ประธานอนุกรรมการ คือ ปลัดกระทรวงยุติธรรม หรือ ผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับภารกิจของคณะอนุกรรมการชุดนั้นๆ ที่ปลัดกระทรวงยุติธรรมเห็นสมควร

๒. อนุกรรมการ คือ ผู้แทนหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้องที่ผู้บริหารระดับสูงสุดของหน่วยงานมอบหมาย

๓. ฝ่ายเลขานุการ คือ สำนักงานกิจการยุติธรรม

๒. การคงคณะกรรมการชุดเดิมที่แต่งตั้งขึ้นตามอำนาจหน้าที่ของพระราชบัญญัติพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ได้แก่

๒.๑ คณะอนุกรรมการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศกระบวนการยุติธรรม

๒.๒ คณะอนุกรรมการกำหนดยุทธศาสตร์และแผนงานในการเตรียมความพร้อมและรองรับการจัดตั้งศาลชั้นต้นและแผนกคดีในศาลยุติธรรม

๒.๓ คณะอนุกรรมการพัฒนานโยบายและประสานงานกระบวนการยุติธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้

๓. การคงคณะกรรมการชุดที่แต่งตั้งขึ้นตามนโยบายรัฐบาลและกระทรวงยุติธรรม ได้แก่

๓.๑ คณะอนุกรรมการงานยุติธรรมด้านความมั่นคงและความสงบเรียบร้อย

๓.๒ คณะอนุกรรมการปฏิรูปกิจการตำรวจ

๓.๓ คณะอนุกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติว่าด้วยงานคุมประพฤติและยุติธรรมชุมชน

๔. การปรับปรุงองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

๔.๑ การปรับปรุงและเพิ่มเติมองค์ประกอบคณะกรรมการพัฒนานโยบายและประสานงานกระบวนการยุติธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้

๔.๒ การแก้ไขเพิ่มเติมองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติว่าด้วยงานคุมประพฤติและยุติธรรมชุมชน

ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินงานของคณะกรรมการชุดดังกล่าว มีความครอบคลุมภารกิจของกระทรวงยุติธรรมและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ชี้แจงต่อที่ประชุมเพิ่มเติมว่า องค์ประกอบของคณะกรรมการส่วนใหญ่ยังคงเดิม หากแต่ประธานคณะกรรมการเดิมซึ่งเป็นผู้บริหารจากต่างหน่วยงานเห็นว่าการเข้าร่วมเป็นองค์ประกอบในฐานะอนุกรรมการจะมีความเหมาะสมมากกว่า

ประเด็นอภิปราย

ที่ประชุมได้มีประเด็นอภิปราย ดังนี้

๑. ผู้แทนสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีข้อสังเกตว่า คณะอนุกรรมการพัฒนากฎหมายและการบังคับใช้ ที่ฝ่ายเลขานุการฯ เสนอ ขาดองค์ประกอบของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ และกรมสอบสวนคดีพิเศษ ซึ่งปรากฏในคณะกรรมการชุดเดิม จึงขอให้ฝ่ายเลขานุการฯ ชี้แจงหลักการว่าเป็นความประสงค์ที่จะมีองค์ประกอบเฉพาะหน่วยงานหลักหรือจะมีการแต่งตั้งคณะทำงานซึ่งประกอบด้วยหน่วยงานปฏิบัติเป็นการเฉพาะอีกหรือไม่ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการมีหน่วยงานดังกล่าวเป็นองค์ประกอบจะทำให้การบูรณาการระหว่างหน่วยงานมีความราบรื่นมากยิ่งขึ้น

/ ในกรณี ...

ในการนี้ ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ชี้แจงต่อที่ประชุมว่า ในเบื้องต้นหากเรื่องที่เข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการมีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานผู้ปฏิบัติโดยตรง ก็จะเรียนเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมการประชุมในฐานะผู้ชี้แจง ส่วนการจัดตั้งคณะทำงานเพื่อรองรับกรอบการปฏิบัติงานเป็นกรณีเฉพาะ เช่น กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินหรือการทุจริตคอร์รัปชัน ก็สามารถดำเนินการในส่วนดังกล่าวได้ ทั้งนี้ หากที่ประชุมมีข้อสังเกตให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมอื่นใดเป็นองค์ประกอบเพิ่มเติม เพื่อรองรับภารกิจหลักในมิติของการพัฒนาและบังคับใช้กฎหมาย มิติกระบวนการยุติธรรม มิติการพัฒนางานวิจัย และมิติการพัฒนาบุคลากร ก็สามารถให้ข้อเสนอแนะต่อฝ่ายเลขานุการฯ เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

๒. นายกสภานายความ มีข้อสังเกตให้เพิ่มผู้แทนสภานายความเป็นองค์ประกอบในคณะกรรมการพัฒนาความรู้และส่งเสริมคุณธรรมแก่บุคลากรในงานยุติธรรม

๓. เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีข้อสังเกตว่า ภารกิจของสำนักงาน ป.ป.ช. จะมีการส่งต่อการดำเนินงานไปสำนักงานอัยการสูงสุดและสำนักงานศาลยุติธรรม จึงเห็นควรให้เพิ่มเติมผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นองค์ประกอบในคณะกรรมการประสานและพัฒนาระบบงานยุติธรรม

๔. ผู้แทนเนติบัณฑิตยสภา มีข้อสังเกตว่า เดิมในคณะกรรมการกำหนดนโยบายขับเคลื่อนและสร้างการรับรู้ด้านกฎหมาย ที่จะยุบรวมเป็นคณะกรรมการพัฒนากฎหมายและการบังคับใช้ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ข้อ ๔ กำหนดแนวทาง รูปแบบ และวิธีการ เพื่อสร้างการรับรู้/การเผยแพร่กฎหมายให้กับประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องนั้น ควรมีการเพิ่มองค์ประกอบผู้แทนคณบดีคณะนิติศาสตร์ภาครัฐและภาคเอกชนตามคณะกรรมการชุดที่ ๙ เดิม เพื่อรองรับอำนาจหน้าที่ดังกล่าวด้วย

มติที่ประชุม ๑. เห็นชอบการปรับปรุงคณะกรรมการภายใต้ กพยช. จำนวน ๔ คณะ โดยให้เพิ่มองค์ประกอบ ดังนี้

๑.๑ คณะกรรมการประสานและพัฒนาระบบงานยุติธรรม เพิ่มองค์ประกอบจำนวน ๑ ท่าน ได้แก่ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

๑.๒ คณะกรรมการพัฒนากฎหมายและการบังคับใช้ เพิ่มองค์ประกอบจำนวน ๔ ท่าน ได้แก่ ผู้แทนสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้แทนคณบดีคณะนิติศาสตร์ภาครัฐและภาคเอกชนที่เป็นกรรมการใน กพยช.

๑.๓ คณะกรรมการพัฒนาความรู้และส่งเสริมคุณธรรมแก่บุคลากรในงานยุติธรรม เพิ่มองค์ประกอบจำนวน ๑ ท่าน ได้แก่ ผู้แทนสภานายความ

๒. เห็นชอบการปรับปรุงองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการจำนวน ๒ คณะ ได้แก่ คณะกรรมการพัฒนานโยบายและประสานงานกระบวนการยุติธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้ และคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติว่าด้วยงานคุมประพฤติและยุติธรรมชุมชนตามที่ฝ่ายเลขานุการฯ เสนอ

ระเบียบวาระที่ ๕ เรื่องอื่น ๆ

ประธานกรรมการ ได้แจ้งต่อที่ประชุมว่า งานด้านกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทย ประกอบด้วยหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมากมาย ไม่ว่าจะเป็นสำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สภานายความ กรมต่างๆ ในกระทรวงยุติธรรม หรือแม้กระทั่งกระบวนการยุติธรรมทางการทหาร และบุคลากรภาควิชาการ ซึ่งคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ หรือ กพยช. เป็นคณะกรรมการชุดเดียวที่มีองค์ประกอบจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมมาพิจารณางานด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมของประเทศร่วมกัน และเป็นเวทีที่สามารถประสานการดำเนินงานอย่างบูรณาการได้ทั้งระดับกรรมการและอนุกรรมการ โดยวาระที่เข้าสู่การพิจารณาของ กพยช. จะมีความหลากหลายทั้งการจัดการภาคการศึกษา กระบวนการยุติธรรมทางอาญา กระบวนการยุติธรรมทางแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายปกครอง ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญหรือเรื่องอื่นๆ ที่ต้องอาศัยมุมมองจากหลากหลายหน่วยงาน ซึ่งในระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมายังไม่ได้มีการใช้กลไกของ กพยช. ให้เกิดประโยชน์มากนัก แต่รัฐบาลชุดนี้ให้ความสำคัญกับคณะกรรมการชุดนี้เป็นอย่างมาก ดังนั้น หากหน่วยงานใดมีประเด็นหรือข้อขัดข้องในงานยุติธรรมที่ต้องการจะหารือหรือหาข้อยุติ ขอให้ประสานงานมายังฝ่ายเลขานุการฯ กพยช. เพื่อนำเข้าเป็นวาระประกอบการพิจารณาของ กพยช. ได้

๕.๑ ร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ.

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ชี้แจงรายละเอียดต่อที่ประชุม ดังนี้

๑. ร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. เป็นการรวมกลไกของร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยคดีอาญาในชั้นการสอบสวนของเจ้าพนักงานตำรวจ พ.ศ. (สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นผู้เสนอ) และร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. (กระทรวงยุติธรรมเป็นผู้เสนอ) เข้าด้วยกัน โดยกพยช. ในการประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๕๘ ได้พิจารณาร่างกฎหมายเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทและกระบวนการยุติธรรมแล้ว มีมติมอบให้คณะอนุกรรมการส่งเสริมกระบวนการยุติธรรมทางเลือกและการมีส่วนร่วมในงานยุติธรรมรับไปพิจารณาพร้อมให้เชิญหน่วยงานเจ้าของร่างกฎหมายและหน่วยงานหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมชี้แจงและปรึกษาหารือร่วมกัน

๒. คณะอนุกรรมการชุดดังกล่าวมีความเห็นว่า การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเพื่อระงับข้อพิพาทในทางอาญา มีร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องจำนวน ๒ ฉบับ ได้แก่ (๑) ร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. ซึ่งกระทรวงยุติธรรมเสนอ และ (๒) ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยคดีอาญาในชั้นสอบสวนของเจ้าพนักงานตำรวจ พ.ศ. ซึ่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติเสนอ โดยคณะอนุกรรมการพิจารณาแล้ว มีมติเห็นควรสนับสนุนร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. เป็นกฎหมายสำหรับการระงับข้อพิพาทในทางอาญา และเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยคดีอาญาในชั้นการสอบสวนของเจ้าพนักงานตำรวจ พ.ศ. มีความซ้ำซ้อนกับร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว จึงไม่มีความจำเป็นต้องยกร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยคดีอาญาในชั้นการสอบสวนของเจ้าพนักงานตำรวจ พ.ศ. ขึ้นใหม่

๓. กพยช. ในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๘ ได้มีมติเห็นควรสนับสนุนร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. เป็นกฎหมายสำหรับการระงับข้อพิพาทในทางอาญาและให้เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาดำเนินการตามขั้นตอนในการเสนอกฎหมายต่อไป

/ ๔. คณะรัฐมนตรี ...

๔. คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๙ เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติ มาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. โดยให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาไปพิจารณาความสอดคล้อง ของตำแหน่งพนักงานสอบสวนตามร่างพระราชบัญญัตินี้กับคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๗ เรื่อง การกำหนดตำแหน่งของข้าราชการตำรวจซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวน สั่ง ณ วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ อีกครั้งหนึ่ง และให้รายงานรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ทราบ แล้วส่งให้คณะกรรมการ ประสานสมานติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาก่อนเสนอสมานติบัญญัติแห่งชาติต่อไป

๕. สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี มีหนังสือแจ้งว่า ในคราวการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๕๙ คณะรัฐมนตรีพิจารณาแล้วเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้อง คดีอาญา พ.ศ. ยังมีประเด็นข้อกังวลหลายประการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงมีมติให้ชะลอการดำเนินการ ในเรื่องนี้ไว้ก่อน และให้กระทรวงยุติธรรมนำไปหารือร่วมกับสำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และฝ่ายกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม คณะรักษาความสงบแห่งชาติ และให้เสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวต่อคณะรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง

๖. สำนักงานกิจการยุติธรรม ในฐานะฝ่ายเลขานุการ กยพช. ได้มีการหารือร่วมกับ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และกระทรวงยุติธรรมได้ยืนยันร่างพระราชบัญญัติ มาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. ที่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกาแล้ว ในการนี้ จึงเห็นควรเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ต่อคณะรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่งตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๕๙ สำหรับการปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติบางประการที่สำนักงานอัยการสูงสุดดำเนินการ ตามข้อสังเกตของสำนักงานศาลยุติธรรมนั้น เป็นกรณีที่ต้องปรับปรุงแก้ไขในชั้นสมานติบัญญัติแห่งชาติได้ ดังนั้น หากคณะรัฐมนตรีพิจารณาเห็นชอบให้มีการเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวต่อสมานติบัญญัติแห่งชาติ เห็นควรเสนอให้งดเว้นการส่งร่างพระราชบัญญัตินี้ไปยังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อตรวจ พิจารณาอีก ซึ่งขณะนี้เรื่องดังกล่าวอยู่ระหว่างการพิจารณาของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

ประเด็นอภิปราย

ประธานกรรมการ ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมต่อที่ประชุมว่า ในการบริหารงานระยะแรก ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้มีหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมหลายหน่วยงานเสนอ ร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการชะลอการฟ้องต่อ คสช. เพื่อพิจารณาหลายฉบับ จึงได้มีการรวมร่าง กฎหมายเพื่อให้มีช่องทางกระแสหลักในการชะลอการฟ้อง ในความเป็นจริงแล้วการชะลอการฟ้องนั้น สามารถชะลอโดยเหตุอื่นได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ที่ระบุให้มีการไต่สวนและประนีประนอมข้อพิพาท ซึ่งแตกต่างจากร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้อง คดีอาญาที่เป็นการชะลอเชิงบังคับอย่างถาวร เมื่อเข้าสู่กระบวนการชะลอการฟ้องก็จะส่งผลกระทบต่อสิทธิของ ผู้เสียหายในการฟ้องคดี อีกทั้ง ในร่างกฎหมายได้ระบุให้คดีฐานความผิดมีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี สามารถ เข้าสู่มาตรการชะลอการฟ้องได้ทั้งหมดโดยคดีไม่ขึ้นสู่การพิจารณาของศาล ทั้งนี้ ได้มีข้อทักท้วงในเชิงวิชาการ จากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ในประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และการระบุให้มีการ ชะลอการฟ้องกับความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปีนั้น ย่อมส่งผลให้มีคดีที่อยู่ในข่ายที่ต้องชะลอการฟ้อง เป็นจำนวนมากประมาณ ๕๐๐ ฐานความผิด และอาจทำให้การใช้ดุลพินิจของศาลในการกำหนดอัตราโทษ ไม่เหมาะสมกับความเป็นจริง คณะรัฐมนตรีจึงมีมติมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหารือประเด็นดังกล่าว

ร่วมกัน ซึ่ง กพยช. ได้หารือร่วมกันแล้วแต่ไม่มีข้อยุติ ทั้งนี้ การชะลอการฟ้องถือเป็นอีกมาตรการหนึ่งที่จะช่วยให้เกิดความเป็นธรรมขึ้นในสังคมและช่วยในการลดปริมาณขึ้นสู่ศาล แต่หากประชาชนในสังคมยังไม่เข้าใจเจตนาของมาตรการดังกล่าว ก็อาจเป็นการลดความน่าเชื่อถือของกระบวนการยุติธรรมได้ อย่างไรก็ตาม ในต่างประเทศได้มีการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในการกำหนดโทษ ซึ่งอาจนำมาประยุกต์ใช้หรือเป็นแนวทางในการทบทวนระบบการลงโทษและมาตรฐานของโทษ รวมทั้งการชะลอการฟ้องด้วย ซึ่งถือเป็นอีกด้านหนึ่งในการปฏิรูปกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้ครบถ้วนทั้งระบบ

มติที่ประชุม ๑. ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. ยังมีข้อกังวลของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่จะส่งผลกระทบต่อผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และสังคมโดยรวม และยังไม่มี การสร้างความรับรู้และความเข้าใจให้กับประชาชน สถานิติบัญญัติแห่งชาติ รวมทั้งยังมีความคลาดเคลื่อนในการสื่อสารกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งหากผลักดันร่างพระราชบัญญัตินี้ต่อไป อาจจะทำให้เกิดประเด็นความขัดแย้งหรือข้อถกเถียงในสังคมได้ จึงเห็นควรชะลอการเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวไว้ก่อน และให้นำมาตรการดังกล่าวไปพิจารณาภายใต้กรอบการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญาทั้งระบบต่อไป

๒. ให้ฝ่ายเลขานุการฯ นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป

๕.๒ ดอกเบี้ยในกรณีการผิดนัดชำระหนี้

ประธานกรรมการ ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า รัฐบาลได้รับการร้องเรียนเรื่องดอกเบี้ยผิดนัด ว่าควรมีการปรับลดอัตราดอกเบี้ยดังกล่าวลง ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๒๔ กำหนดให้คิดดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัดร้อยละเจ็ดกึ่ง (๗.๕) ต่อปี ทั้งนี้ หากเปรียบเทียบอัตราดอกเบี้ยผิดนัดกับดอกเบี้ยประเภทอื่นแล้ว อัตราดอกเบี้ยผิดนัดจึงถูกมองว่าไม่มีความเป็นธรรมเนื่องจากมีอัตราสูง จึงหารือกรรมการในที่ประชุม กพยช. ว่าจะสามารถดำเนินการพิจารณาเรื่องดังกล่าวได้หรือไม่ อย่างไร

รองประธานกรรมการ ได้มีข้อสังเกตว่า เนื่องจากกระทรวงยุติธรรมมีภารกิจในการบูรณาการงานพัฒนากฎหมาย จึงเสนอให้คณะกรรมการพัฒนากฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย และสำนักงานกิจการยุติธรรม ฝ่ายเลขานุการฯ ของ กพยช. พิจารณาประเด็นดอกเบี้ยในกรณีที่มีการผิดนัดชำระหนี้

มติที่ประชุม มอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการฯ หรือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาปรับปรุงและแก้ไขปัญหาดอกเบี้ยในกรณีผิดนัดชำระหนี้ และรายงาน กพยช. ต่อไป

๕.๓ การนัดหมายการประชุมคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ครั้งที่ ๖/๒๕๕๙

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้แจ้งต่อที่ประชุมว่า ฝ่ายเลขานุการฯ ได้กำหนดวาระที่จะเข้าสู่การพิจารณาของ กพยช. ในครั้งถัดไปไว้เรียบร้อยแล้ว ดังนี้

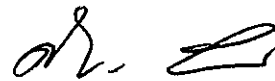
- ๑) การลดความแออัดของผู้ต้องขังในเรือนจำ
- ๒) หลักเกณฑ์ในการจัดตั้งหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม
- ๓) รายงานประจำปี พ.ศ.๒๕๕๙ คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ

มติที่ประชุม รับทราบระเบียบวาระการประชุม กพยช. ครั้งที่ ๖/๒๕๕๙ ในเดือนธันวาคม โดยให้ฝ่ายเลขานุการฯ ประสานวัน เวลา และสถานที่ในการประชุม แล้วแจ้งกรรมการเพื่อทราบอีกครั้ง

เลิกประชุมเวลา ๑๖.๐๐ น.

(นางสาวปริยานุช สันติวงศ์)
นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการ
ผู้จัดรายงานการประชุม

(นายสายชล ยังรอด)
ผู้อำนวยการกองงานคณะกรรมการพัฒนาการ
บริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ
ผู้จัดรายงานการประชุม

(นายวัลลภ นาคบัว)
ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม
เลขานุการคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ
ผู้ตรวจรายงานการประชุม